

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrletno K 1050. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglašeni in poslani vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Tolažilna beseda.

Čim divjeje so ofenzive, tem močnejše postaja hrepenenje po sporazumljenju, kajti svet ne veruje več na ofenzive. Celo v vriskanju onih, ki pravkar prodirajo, zveni nekam zamolklo glas obupa. Vedno jasneje se pač kaže, da konca vojne ni pričakovati od »zmagovitega meča«, kakor se preradi izražajo, in da je brezuspešno vsako upanje, da se bo vojna ustavila vsled sile orožja na točki, kjer bo zmagovalec rkatkomalo narekoval mir, drugi, premaganec pa moral sprejeti diktat. Kolikokrat so že naznanjali in prerokovali tako odločitev, ki bi naj padla v svetovni vojni! Izmučeni svet je že nešteto krat slišal takšne stvari. S tem so ga v vojno pehali vedno globlje. Toda kolikokrat je bilo ljudstvo že razočarano. Vedno se je izkazalo, da je bil račun na premoč enega ali na oslabeitev odpornosti drugega popolnoma napačen, kajti prinesel ni nikakega miru, pač pa grozne izgube. Vso svojo iskrenost, da bi konca ta vojna potom sile orožja, je nada izgubila, in ne upa s tem svojim mnenjem več popolnoma na dan.

Trdili smo venomer: z mečem ne pride mo do odločitve! Iz žalostne zmešnjave, v katero se je človeštvo zapletlo s svetovno vojno, je v resnici le en izhod: da opravi vsak pokoro, da vsak obžaluje greh te grozne vojne, da se vsi izpreobrnijo in se rešijo krivde na tem človečanskem zločinu potom poštnega sporazumljenja. Sporazumljenje narodov je to, kar bi bila pokora za prelito kri. Brez pokore to ne more ostati. Radi tega bi bil vsak mir, ki bi se oddaljil od sporazuma, naravnost ponovne krivde za bodoče vojne. Silovit mir bi bil nakaljevanje vojne z drugimi sredstvi. Siloviti mir, tudi če bi bil dosegljiv, bi ne razveselil zmagovalca. Kajti njemu bi bili nasprotni oni, ki bi jih je ponižal. Bati bi se jih moral in prenašati njih sovraštvo. Za težkim maščevanjem bi stremili in vsaka sprava bi se izjalovila. Noben velik narod — in tuintam si stoje v prepiru veliki narodi, s slavno zgodovino, močne in odločne volje, — se pa ne da tlačiti in vklepati, in kdor bi poizkusil, če bi mu bila vojna sreča mila, podjarmiti druge narode, bi za vso bodočnost ne imel mirnega trenutka, niti da bi se nemoteno oddahnil. Sporazumljenje se imenuje cilj za vse vojskujoče in znamenja se množe, da se pričinja uveljavljati neizogibna potreba tega načela.

Toda to je treba umeti. Svetovni mir, ki konča svetovno vojno, rabi drugačno podlago, kakršna je ona, ki so naniho sicer gradili mirovne sklepe. Kdor meni, da bo tu šlo za meje in njih popravo, kdor misli morda celo na aneksije in kontribucije, ta ne ume časa. Ne v znamenju samopaštva držav, le v znamenju potreb človeštva moremo priti do svetovnega miru. Človeštvo išče izhoda iz te vojne, ne le iz te, ki ga sedaj mori, temveč iz vojne sploh. Izginiti mora kot nečloveška, kar je v resnici. Človeštvo se mora osvoboditi za vedno te grozote. To pa je le mogoče, ako nov, pravstveni red uredi razmerje od države do države, od naroda do naroda. Proč z vojno: to se pravi, militarizem mora izginiti, to se pravi: suverena pravica, napovedati vojno, se mora odpraviti, to se pravi: odpovedati se treba vojnim zvezam. Zveza narodov, razsodišča, razoroževanje: to mora priti, ker le to izbriše in uniči vojno. Kdor hoče mir, se mora zavzeti za te temeljne in neovrgljive zahteve, z veseljem in neobzirno, mora želeti novi, moralni red sveta in neustrašeno žrtvovati vsem prisvojeni egoizem. Le tak mir je mogoč; le oni je pripravljalec miru, ki krepko oznanja ta načela. Narodni čakajo na to tolažilno besedo in od tam naj pride, kjer je bilo nagnjenje za zvezo narodov dosegljaj najslabše.

Dovolj ubijanja!

Napisal dr. Otto Borngräber.

Iz lista »Es werde Licht!« Blätter für Humanität, Freiheit und Fortschritt. Herausgegeben von Pastor Felden, Bremen. (»Bodi luč! Listi za človekoljubnost, svobodo in napredek. Izdaja pastor Felden v Bremenu, Nemčija.) — Ta članek so priobčili dunajska »Arb. Ztg.« (v svoji 213. števi.), linški »Volksblatt«, graški »Volkswille« in še mnogo drugih avstrijskih časopisov popolnoma nepobeljeno, na kar ljubljansko cenzuro kar najodločneje opozarjamo.

Dovolj tega ubijanja! Vi ste ubili milijone — ne, vi morite še nadaljne milijone... Kajti z vzklikom umirajočega — od vas ubitega — vpijejo i matere i očete, oropani podpore v starosti — i soproge i neveste — ter one, ki bi to lahko še postale — ogoljufane za življenjsko srečo — i otroci, uboge, stradajoče, nesrečne sirote — prevarane za pomlad svojega življenja! Z enim ugašajočim pogledom od vas ubitega, gine obenem na tisoče kali bodočega življenja in nešteto upov pada v grob! Vi vsi, ki besnite tako nesmiselno drug proti drugemu: nevidite-li vse te vnebovpijoče grehe? Od zadnjega krika umirajočega vojaka se vzdigne obupni krik vsega zatiranega človeštva: ali ga ne slišite?

In vi, ki ste imeli moč — ne poguma! — te strahote uprizoriti...! Vi, ki imate moč — zakaj nimate končno poguma? —, to bestialčno morenje končati: ne slišite-li, kako kolne od vzklika enega umirajočega, vse človeštvo? Trpljenje edinega na vseh vaših »poljih časti«, naj je izkrmavel že tir ali ondi, tega umirajočega reveža tehta na tehtnici Večnega sodnika tisočkrat več ko vse vaše domišljavosti, vsi vaši interesi, vsi vaši zastareli ideali! In ako vi končno ne zaslišite ta obupni človeški klic: »Dovolj ubijanja!«, klic, kličeč na pomoč — tedaj vzraste ta grozni krik iz milijonov ustnic, milijonkrat večji do ogromne postave, ki se vzdigne iz vseh vaših od krvi smrdečih polja sramote kot orjaška postava, bolj orjaška kot ste vi, demonska sila, silnejša ko vi, in ta bo zadavila vas in vaše otroke!

Zato še enkrat: Dovolj tega ubijanja! Spomnite se končno, da je smisel življenja: živeti! Dovolj teh tožba! Čutite končno, da je vrednost življenja: veselje! Dovolj tega pustošanja! Razumite končno, da je cilj vsega delovanja: graditi! Dovolj teh tatvin! Dovolj teh laži! Spoznajte končno, da je zmaga v vsem, kar se godi na svetu: resnica! Dovolj tega ščunvanja! Dovolj tega sovraštva! Vedite končno, da je božanska iskra v vas: ljubezen!

Angeli ljubezni vam je prinesel vašega Boga in rekel je: »Ljubite svoje sovražnike!« Vaš duh laži pa vam je odtujil tega Boga. Oni, ki ga zlorabljate dan za dnevom med svojimi ustnicami — sredi vašega moralnega rokodelstva: je-li to Bog ljubezni? Malik krvoločnosti! Baal krvi!

Ljubezen družji človeka s človekom, ljubezen rodi človeka, ljubezen vzgaja človeka — da, le če bi ga vi k ljubezni vzgojili? Ko bi vi le ne cepili vašim otrokom v vaših šolah takoj od začetka moralnega strupa v kri! Ko bi jih le ne bili vedno in povsod učili enega in istega s starim patosom! »Slava in zmaga!« Ali: Pomni, da si Nemeč; da si za vladanje rojen Anglež, da si Italijan, da si Rus — in kakor se že imenujejo vse te mimoidoče prikazni človeške zgodovine! Ko bi jih bili raje učili večne resnice: »Pomni, da si človek!« »In oni tam je tvoj brat!« Radi tega ne zaničaj njegovih posebnosti, njegovih šeg in navad — poizkusi, jih

razumeti; z ljubeznijo! Ne bahaj se s svojimi narodnostnimi prednostmi — ako jih imaš, ponudi jih drugim — toda z dobrotljivostjo in ljubeznijo! Vi, trgovski mogočniki, če bi to, da si osvojite ves svetovni trg, že moralo priti, tedaj napravite to veliko lažje na podlagi sporazuma med narodi in glavno z — ljubeznijo! Vi topovski magnati ter vi šovinisti, če že mislite, da morate na vsak način spraviti svojega »dednega sovražnika« s sveta, tedaj: svojega dednega sovražnika spravite s sveta le takrat, ako si napravite iz tega sovražnika svojega brata!

Da, ako bi vi vsi v tem duhu ljubezni in bratstva narodov vzgojili najprej same sebe, in potem svoje otroke — in ako bi vi narodni vodje ne napravili iz ljudi si hlapce za lastne interese, ampak predvsem ljudi — brate: tedaj bi bil veliki dan v Haagu, ki se ga spominjamo, mogočni dan veselja; katerega dne se je zescjalo veliko delo in bi imelo vzrasti še večje. Tako se ga pa spominjamo s tužno boleščjo v srcu, kajti z velikimi nadami zasejano zrno je bilo pohojeno...

In postavijo li vodje in države same, v bodočnosti zopet silo pred pravico, ako nakopičijo zopet orožje na orožje, novo svetovno vojno na staro: tedaj pa zahteva od vas, narodi, zgodovina, da si izsilite vaše pravo, vaš mir, vašo svobodo sami! Le pravica je podlaga bodočnosti Evrope, ali — Evropa nima bodočnosti!

Dovolj ubijanja! Minovno sodišče in pravičnost mesto vojna — to bodi naše geslo! Proč z v neskončnost raztresenimi vzroki za nova vojskovanja! Proč z bojazljivo nezaupnostjo med enim in drugim narodom! Nezaupanje sejejo zato, da jim pritrdite na oboroževanje. Bodite pogumni in recite — ne! Država naj odzame vsem vojnim dobičkarjem in oduhom njihovo rokodelstvo! Ti podaljšujejo vojno in sejejo nove! Sebi polnijo mošnje, ljudstvo plačuje. Najprej s potenjem, nato s krvjo. Dovolj ubijanja! Tega oboroževanja in vojskovanja, dovolj!

Komu koristi vojskovanje? Posamezniku? Ne! Celoti? Né! Domovini? Še manj! Nekolikim veletrgovcem, ki hočejo imeti nove odjemalce blaga! V domovini? O, ne! Saj ta je njim preveč beraška! In če se sreča kak tak nesrečni špekulant kje v dalekom svetu z interesentom kakega drugega naroda — pa že vpijejo ti odenuhi, da je »domovina v nevarnosti!« In »pesniki« blazne o svetosti in idealu tega! In svetei pravijo: Bog hoče vojsko! Država je pa tako slepa — napravi se celo za orodje nekolicim nesramnežem — ter razliva za nekaj ljudi tvojo kri — o ljudstvo.

Države, vzdignite se! Prava, se spomnite! Ljudstvo, ti pa zahtevaj svoje pravo! Tako ali drugače: le na podlagi pravice sloni bodočnost sveta!

Proč s tajnimi pogodbami! — resnica kaže svoj obraz. Proč z diplomatskimi cunjami! — Talleyrand je mrtev. Proč s strašnim militarizmom! — Caius Julius Caesar je še dalje mrtev. Proč s šovinizmom! — kaj se smehljaš ti, stari Chauvin? Bila je nekđaj Pruska in Bavarska in Švabska in Šaška — pa združile so se v eno državo. Avstrija se je borila s Prusko, Francija z Anglijo — sedaj so pa najboljši prijatelji! Sedaj nam dajte le **enotno Evropo** pod žezlom prava! Ne, dajte nam raje en **edini svet**, ljudem državo ljudi, pod praporom ljubezni in človekoljubja.

Dovolj je ubijanja!

— kc.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 16. avgusta. Uradno se razglašajo: Novi italijanski napadi na naše pozicije ob Montozzi so se raz-

tega, če se mu takoj ne pomaga, prisiljeno, u-staviti delo. Deputacija je to naročilo v četrtek zjutraj tudi izvršila, na kar se je vojaški vodja tudi takoj obrnil na g. Majerja, ki je predsednik nadzornišтва Vojne zveze, in ta se je takoj od-peljal s soodr. Zugwitzom v Kranj, k Majdiču z naročilom, da nemudoma pošlje moko na Jese-nice. Tudi to se je zgodilo, v kolikor je bilo mo-goče. Gospod nadporočnik Klein, ki sedaj na-domestuje na dopustu se nahajajočega stotnika Müllerja, je opozarjal delavstvo, da naj nikar ne ustavlja dela, ker bi sicer moral po svoji dolž-nosti klicati vojaštvo na pomoč. V četrtek zve-čer pa se je zbralo delavstvo s Save, Javornika in Dobrave, kolikor jih je bilo prostih, pri Je-lemu, kjer so zaupniki podali poročilo o poteku zaslišavani, ki jih je vodil gospod podpolkov-nik od prizivne komisije iz Ljubljane, ter o u-spehu, ki ga je imela deputacija, glede živil. Naravnost ogorčeno je bilo delavstvo, ko je iz-vedelo, kako jih je ravnatelj tovarne črnil, ter hvalil tovarno, kakšne dobrote da deli dela-stvu. Le s težavo so zaupniki pregovorili raz-burjeno množico, da ni takej drugi dan stopijo zaradi tega v stavko. Zaupniki so apelirali na delavstvo, da če hoče sebi dobro in odbraviti taka početja, in če hoče doseči izboljšanje svo-jega položaja, bo to doseglo le potom svojih or-ganizacij in naj ne zapušča dela. Delavstvo to obljubilo. V trdnem prepričanju svoje vzorne delavske zavesti, hoče delavstvo storiti vse, da bodo delavci v organizaciji do zadnjega moža. V soboto pa si je g. podpolkovnik ogledal tudi tovarno in delavska stanovanja, kjer je tudi vi-del, kakšno hrano uživajo ljudje tukaj in čutil se je, ko je videl družino, ki je sedela pri kosi-lu in je imela le malo koruznega močnika in črno kavo ali pravzaprav črno vodo. Vprašal je, ali morejo to tako majhni otroci jesti, in po-vedalo se mu je, da morajo, ker nimajo nič dru-gega.

Zadnje vesti.

Parlamentarne zadeve.

Dunaj, 16. avgusta. Jutri se vrne cesar in vna-nji minister Burian z nemškega glavnega stana. Potem se bodo tudi notranje politične zadeve razvijale hitreje. Jutri se vrši seja ministrskega sveta, ki se bo pečala predvsem s tekočimi stvarmi, potem pa tudi z vpraša-njem jesenskega zasedanja parlamenta. Končna odločitev glede parlamenta pa še ne bo padla na tej seji ministrskega sveta, marveč šele po posvetovanju ministrskega predsednika z načelniki strank, ki se bo vršilo v zad-njem tednu meseca avgusta. Od ministrskega pred-sednika barona Hussareka se pričakuje, da se bo v parlamen-tu izjavil o nameravani reformi ustave in o parlamenta-rizaciji sedanje vlade.

Vest o reformi ustave neutemeljena.

Dunaj, 16. avgusta. Parlamentarna korespondenca zatrjuje, da je poročilo glasila čeških konservativcev o Hussarekovih načrtih za ustavno reformo neutemeljeno.

iz tabora čeških socialistov.

Praga, 16. avgusta. Češki socialni demokrati in češki socialisti (Klofačeva stranka) so ustanovili skupni Češki socialistični svet. Novi socialistični svet ima med drugim tudi nalogo, da uglaadi pot združitvi obeh skupin.

Posvetovnje v nemškem glavnem stanu.

Berlin, 16. avgusta. Iz nemškega glavnega stana se uradno poroča: Ponovni sestanek vladarjev Avstro-Ogrske in Nemčije je utrdil popolno soglasje glede poli-tičnih in vojaških nalog in ugotovil, da ostaneta vla-darja zvesta zveznim načelom. Ta načela odgovarjajo osebni odnosjem obeh vladarjev kakor tudi ljudskim interesom. Vodilni državni in vojaški dostojanstveniki so se v vseh zadevah temeljito posvetovali. Nemški ce-sar je sprejel v posebni avdienci grofa Buriana in šefa generalnega štaba barona Arza, cesar Karel pa kancler-ja grofa Hertlinga in maršala Hindenburga.

Rim počasti D' Anunzia.

Lugano, 16. avgusta. V Rimu se vrši prihodnjo nedeljo velika slavnost v počaščenje Gabrijela D' Anun-zia, ki je vodil italijansko zračno flotiljo nad dunajsko mesto. Rimljani mu poklonijo letalo kot častno darilo.

Poljsko vprašanje.

Varšava, 16. avgusta. Poljsko časopisje soglaša v prepričanju, da bo poljsko vprašanje rešeno v najbližji prihodnosti. Stališče nemške vlade in Avstro-Ogrske se je bistveno zblížalo. Pričakovati je v kratkem važnih odločitev.

Aprovizacija.

Prodaja praških klobas po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase v vojni prodajalni v Gosposki ulici v ponedeljek, dne 19. t. m. popoldne strankam z zeleno iz-kaznico »B« od št. 1101 do 1300. Vsaka oseba dobi $\frac{1}{4}$ kilograma; kilogram stane 6 kron.

Sladkor in kavina primes na zelene izkaz-nice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B prej-mejo sladkor in kavino primes v ponedeljek, dne 19. t. m. in v torek, dne 20. t. m. pri Mühl-eisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: V ponedeljek, dne 19. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do 600, popoldne od 2. do 3. št. 601 do 800, od 3. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do 5. št. 1001 do 1200. V torek, dne 20. t. m. do-poldne od 8. do 9. št. 1201 do 1400, od 9. do 10. št. 1401 do 1600, od 10. do 11. št. 1601 do 1800, popoldne od 2. do 3. št. 1801 do 2000, od 3. do 4. št. 2001 do 2200, od 4. do 5. št. 2201 do 2400, od 5. do pol 6. št. 2401 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po pol litra kristalnega slad-korja in $\frac{1}{4}$ kg kavine primesi, kar stane skupaj 1 K 50 vin. Prinesite s seboj dovolj velike lonce za sladkor in pripravite drobiž.

Umetnost in književnost.

»Novo Društvo«. Prejeli smo drugi zvezek mesečne socialistične publikacije »Novo Društvo«, ki jo izdaja in urejuje sodrug V. Korač, z naslednjo vsebino: Uvod-nik. — Gjurjo Cvijić: Socijalna demokracija i nacionalni problem (Narodni program socijalističke »lievice« u Au-striji). — V. Korač: Rat i prehrana II. — ab.: Povodom jedno polemike. — Bilješke: Iz politike: Rastvaranje u koaliciji. Vijećanja u Pešti (piše V. K.); Stranački zbor poljske soc. demokracije. Iz radničkog pokreta: Kongres radničke strukovne organizacije Hrvatske i Slavonije (piše V. K.). Sa sveučilišta: Ekonomski položaj našeg

djaštva (piše B. G.). Nove knjige (recenzije): Abditus: »Problemi malega naroda«. Križič: »Pjesme I.« Flam-marion: »Propast svijeta«. Podlistak: Miroslav Križič: Plameni vjetar. — Iskrice. — Posamezni zvezek velja 2 kroni. Naročnina za šest mesecev je 9 kron. Vse poš-tne pošiljkatve se pošiljajo na upravo »Novo Društvo«, Za-greb, Kačićeva ulica 9 a.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Prvovrstno trgovsko podjetje v
Trstu išče

: korespondenta :

za nemški jezik večšega stenografije in stroje-pisja ter italijanščine. — Ponudbe pod šifro »Korespondent« na upravo »Napreja«.

Miši, podgane,
stenice, ščurki!

Izdelova-nje in raz-pošiljatev preizkuše-nega radi-

kalno učinkujočega uničevalnega sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5; za ščurke K 5; — tinktura za stenice K 2, posebna močna tinktura »Prevasil« K 350; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesu K 150 in K 3; sem spadajoči razpraševalec K 120; tinktura za človeške uši K 150; mazilo proti ušem pri živalih K 2; prašek za uši v obleki in perilu K 2; tinktura proti pasjim bolham K 150; prašek proti pernim ušem K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničev. rastlin) K 3; Pošlita po povzetju: Zavod za pokončevanje mrčesa M. Jünker, Zagreb 40, Petrijska ulica 3, III.

SIGORIN

zatre čudo-vito naglo

STENICE

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiiva se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: Lekarna »pri upanju« (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko.

V deželnem

KINO CENTRAL

gledališču!

V nedeljo 18. avgusta ob pol 5., 6., pol 8. in 9. zvečer, v ponedeljek 19. avgusta ob pol 6., 7. in 9. zvečer:

Velika senzacija!

Sijajna cirkuška drama:

Štirje vragi.

Režija: Alfred Lind, režiser filma »Cirkus Wolfson«.

Ni za mladino.

V nedeljo 18. avgusta ob pol 11. dopoldne in ob 3. popoldne in v ponedeljek 19. avgusta ob 4. popoldne:

Družinske predstave

Njen dober glas.

Drama.

V glavni vlogi Henny Porten.

Tudi za mladino.

V torek, dne 20., sredo, dne 21. in četrtek, dne 22. av-gusta ob 4., pol 6., 7. in 9. zvečer:

Detektiv Harry Higgins

v napeto zanimivi detektivski drami:

Umirajoči biseri.

Ni za mladino.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1,000.000.

4 1 | 0 |
4 | 0

brez odbitka rentnega davka.

— Ustanovljena l. 1881. —